

Διάταξη Θεματικής Ενότητας DEE 211 / Δίκαιο Προστασίας του Περιβάλλοντος

Σχολή	ΣΟΕΔ	Σχολή Οικονομικών Επιστημών και Διοίκησης	
Πρόγραμμα Σπουδών	DEE	Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	
Θεματική Ενότητα	DEE 211	Δίκαιο Προστασίας του Περιβάλλοντος	
Επίπεδο	Προπτυχιακό	Μεταπτυχιακό	
		Μάστερ	Διδακτορικό
		√ (Διαπανεπιστημιακό)	
Γλώσσα Διδασκαλίας	Ελληνική		
Τύπος Διδασκαλίας	Εξ αποστάσεως		
Τύπος Θεματικής Ενότητας	Υποχρεωτική		Επιλογής
	√		
Αριθμός Ομαδικών Συμβουλευτικών Συναντήσεων	Σύνολο	Υβριδικές	Τηλεσυναντήσεις
	4	2	2
Αριθμός Εργασιών	2		
Υπολογισμός Τελικής Βαθμολογίας	Εργασίες		Τελικές Εξετάσεις
	30 %		70 %
Αριθμός Ευρωπαϊκών Πιστωτικών Μονάδων (ECTS)	15		

Περιγραφή Θεματικής Ενότητας

Η ΔΕΕ 211, «Δίκαιο Προστασίας του Περιβάλλοντος» είναι μια από τις βασικές - υποχρεωτικές Θεματικές Ενότητες (Θ.Ε.) του Προγράμματος Σπουδών «Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Σκοπός της Θ.Ε. αυτής είναι η κατανόηση των νομικών θεμελίων και του πλαισίου λειτουργίας του δικαίου προστασίας του περιβάλλοντος στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Συγκεκριμένα η Θ.Ε. στοχεύει στην εξοικείωση του φοιτητή αρχικά με την ιστορική εξέλιξη του δικαίου προστασίας του περιβάλλοντος, το νομικό θεμέλιο της περιβαλλοντικής πολιτικής και τις θεμελιώδεις αρχές και στόχους της. Σε μετέπειτα στάδιο η Θ.Ε. θα εντάξει το φοιτητή σε ζητήματα ουσιαστικού περιβαλλοντικού δικαίου όπως η περιβαλλοντική ευθύνη, η παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών, η προστασία των υδάτων και της ατμόσφαιρας και η διαχείριση των αποβλήτων. Τέλος η Θ.Ε. αυτή θα εστιαστεί στη σύζευξη του Ενωσιακού περιβαλλοντικού δικαίου με θέματα ενέργειας και εσωτερικής αγοράς, και στο καίριο ζήτημα της μεταφοράς και εφαρμογής του σε εθνικό επίπεδο.

Προαπαιτούμενες Θεματικές Ενότητες

DEE111	Θεσμικό Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
--------	--------------------------------------

Σύνθεση Βαθμολογίας

Τρόπος Αξιολόγησης	Βαρύτητα στον τελικό βαθμό	Φόρτος εργασίας	
		Ώρες	ECTS
Εβδομαδιαία Μελέτη- Ασκήσεις-ΟΣΣ (14 εβδομάδες *~18 ώρες) (2 εβδομάδες *~ 30 ώρες)	0 %	~275 - 330	11
Εργασία 1	15 %	~50 - ~60	2
Εργασία 2	15 %	~50 - ~60	2
Τελική Εξέταση	70 %	3	-
Σύνολο	100%	~375 - ~450	15

Κανονισμοί Βαθμολογίας και Τρόποι Αξιολόγησης

- Ένας/Μια φοιτητής/-τρια βαθμολογείται με 10, αν συγκεντρώσει το 100% της πιθανής βαθμολόγησης.
- Ένας/Μια φοιτητής/-τρια βαθμολογείται με 9, αν συγκεντρώσει το 90% της πιθανής βαθμολόγησης, δηλαδή, $90\% * 10 = 9$, και ούτω καθεξής.
- Βαθμός επιτυχίας (Passing rate)
 - 50% Εργασιών, Δικαίωμα συμμετοχής στις τελικές εξετάσεις μιας Θ.Ε. έχουν οι φοιτητές/-τριες που κατοχύρωσαν αθροιστικά τον ελάχιστο απαιτούμενο βαθμό ($\geq 50\%$) στις γραπτές εργασίες.
 - 50% Τελικής εξέτασης

Αν ένας/μια φοιτητής/-τρια συγκεντρώσει βαθμολογία με δεκαδικό ψηφίο, τότε αυτό στρογγυλεύεται στην πλησιέστερη μισή μονάδα.

Κύριες δεξιότητες που θα πρέπει να αναπτυχθούν

Οι φοιτητές/-τριες που θα ολοκληρώσουν επιτυχώς την εν λόγω Θεματική Ενότητα, αναμένεται ότι θα είναι σε θέση να:

- Αντιλαμβάνονται την ιστορική εξέλιξη της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Αναγνωρίζουν τους βασικούς στόχους της Ενωσιακής περιβαλλοντικής πολιτικής.
- Προσεγγίζουν κριτικά τις θεμελιώδεις αρχές οι οποίες αποτελούν το θεμέλιο της Ενωσιακής περιβαλλοντικής πολιτικής.
- Αναλύουν ειδικότερα ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος όπως η προστασία των υδάτων και η διαχείριση των αποβλήτων.
- Αναγνωρίζουν τη σημασία σύζευξης του ζητήματος της προστασίας του περιβάλλοντος με το ζήτημα της ενέργειας και της εσωτερικής αγοράς.
- Αντιλαμβάνονται τη σημασία της ορθής και έγκαιρης μεταφοράς και εφαρμογής του Ενωσιακού δικαίου προστασίας του περιβάλλοντος σε εθνικό επίπεδο.

Αναμενόμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Οι φοιτητές/-τριες που θα ολοκληρώσουν επιτυχώς την εν λόγω Θεματική Ενότητα, αναμένεται ότι θα είναι σε θέση να:

Γνώση (Knowledge)

- Αναφέρουν τις βασικές διατάξεις της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) που αφορούν την περιβαλλοντική πολιτική της Ένωσης.
- Απαριθμούν τις θεμελιώδεις αρχές της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Γνωρίζουν τις Οδηγίες και τους Κανονισμούς που συνιστούν το βασικό κορμό του ουσιαστικού Ενωσιακού περιβαλλοντικού δικαίου.
- Προσδιορίζουν το πλαίσιο λειτουργίας της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε σχέση με την ενεργειακή πολιτική και την εσωτερική αγορά.
- Γνωρίζουν τη λειτουργία του Άρθρου 258 και 267 της ΣΛΕΕ.

Κατανόηση (Comprehension)

- Διακρίνουν τα βασικά γνωρίσματα της κάθε περιόδου της ιστορικής εξέλιξης της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- Συγκρίνουν την αρχή της προφύλαξης με την αρχή της πρόληψης.
- Κατανοούν τη σημασία ύπαρξης περιβαλλοντικής ευθύνης και της Σύμβασης του Άαρχους στην Ενωσιακή έννομη τάξη.
- Εξηγούν το μοντέλο διαχείρισης των υδάτων που εισαγάγει η Οδηγία Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ και το μοντέλο εκτίμησης και διαχείρισης της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα που εισαγάγει η Οδηγία Πλαίσιο 2008/50/ΕΚ.
- Διαφοροποιούν μεταξύ «αποβλήτων» και «υποπροϊόντων».
- Εξηγούν τη θεμελιώδη σημασία της περιβαλλοντικής προστασίας και τότε αυτή δύναται να αποτελέσει θεμιτό περιορισμό στην ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών το

περιεχόμενο των εξαιρέσεων από την εφαρμογή των θεμελιωδών ελευθεριών.

Εφαρμογή (Application)

- Εφαρμόζουν τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης περί προστασίας του περιβάλλοντος.
- Λύνουν προβλήματα που αφορούν τη προστασία των υδάτων, της ατμόσφαιρας από την ρύπανση και τη διαχείριση των αποβλήτων.
- Χρησιμοποιούν το κείμενο της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις σχετικές Οδηγίες και Κανονισμούς προκειμένου να θεμελιώσουν την επίλυση των πρακτικών που αφορούν τη προστασία των υδάτων, της ατμόσφαιρας από την ρύπανση και την διαχείριση των αποβλήτων.
- Ταξινομούν τις θεμελιώδεις αρχές της Ενωσιακής περιβαλλοντικής πολιτικής ανάλογα με την σημασία τους στους διάφορους τομείς ουσιαστικού περιβαλλοντικού δικαίου.
- Εντοπίζουν τα κενά που υπάρχουν στη Ενωσιακή νομοθεσία τα οποία θα πρέπει να καλυφθούν ενόψει σύγχρονων περιβαλλοντικών κινδύνων.

Ανάλυση (Analysis)

- Αναλύουν το περιεχόμενο των βασικών στόχων της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ένωσης.
- Αναλύουν αποφάσεις του ΔΕΕ οι οποίες εξετάζουν και ερμηνεύουν το περιεχόμενο των θεμελιωδών αρχών της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ένωσης.
- Συζητούν τη σημασία ύπαρξης δυνατότητας πρόσβασης του κοινού σε πληροφορίες που σχετίζονται με θέματα περιβάλλοντος.
- Καταδεικνύουν τη νομολογία του ΔΕΕ που ερμηνεύει τις διατάξεις των Οδηγιών και των Κανονισμών που συνιστούν το βασικό κορμό του ουσιαστικού Ενωσιακού περιβαλλοντικού δικαίου.
- Συνοψίζουν τις υποχρεώσεις των κρατών μελών της Ένωσης για ορθή μεταφορά Οδηγιών περιβαλλοντικής πολιτικής τόσο ελάχιστης όσο και μέγιστης εναρμόνισης.

Σύνθεση (Synthesis)

- Διατυπώνουν προτάσεις για περαιτέρω εναρμόνιση στο δίκαιο προστασίας του περιβάλλοντος σε επίπεδο Ε.Ε.
- Συγκεντρώνουν τους μηχανισμούς ελέγχου ορθής εφαρμογής σε εθνικό επίπεδο τόσο στη Κύπρο όσο και στην Ελλάδα.
- Ορίζουν το βασικό ρόλο της αρχής της ιεράρχησης στα πλαίσια της διαχείρισης των αποβλήτων σε Ενωσιακό επίπεδο.
- Συνθέτουν απαντήσεις σε πρακτικές ασκήσεις που αφορούν πέραν του ενός τομέα ουσιαστικού περιβαλλοντικού δικαίου, όπως η περιβαλλοντική ευθύνη και η προστασία των υδάτων.

Αξιολόγηση (Evaluation)

- Αξιολογούν την σημασία ύπαρξης αυτοτελούς νομικής βάσης που να στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος.
- Αξιολογούν το κρίσιμο ρόλο που διαδραματίζει στην Ενωσιακή έννομη τάξη η προστασία του περιβάλλοντος.
- Ασκούν κριτική στο ΔΕΕ αναφορικά με την εφαρμογή των θεμελιωδών αρχών της προστασίας του περιβάλλοντος στο σκεπτικό των αποφάσεων του.
- Ασκούν κριτική στα αποτελέσματα των ενεργειών που λαμβάνονται βάσει των Προγραμμάτων Δράσης για το Περιβάλλον (ΠΔΠ).

- Εκτιμούν την μελλοντική εξέλιξη της προστασίας του περιβάλλοντος στη Ενωσιακή έννομη τάξη.

Βιβλιογραφία

Υποχρεωτική βιβλιογραφία:

- Ε Κουτούπα - Ρεγκάκου, Δίκαιο του Περιβάλλοντος, (Γ' Έκδοση Επαυξημένη, Εκδόσεις Σακκουλα Α.Ε., Αθήνα, 2008)
- Ι Α Κυριτσάκη, Το δικαίωμα στο περιβάλλον - Υπό το πρίσμα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (Εκδόσεις Σακκουλα Α.Ε, Αθήνα, 2010)

Συμπληρωματική βιβλιογραφία:

- Ι Καράκωστας, Περιβάλλον & Δίκαιο - Δίκαιο διαχείρισης και προστασίας των περιβαλλοντικών αγαθών, (3η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011)
- Α Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου και άλλοι (εκδ), Η προστασία του περιβάλλοντος στο δίκαιο και στην πράξη, (Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008)
- J H Hans and H H.B. Vedder, European Environmental Law - After Lisbon, (4th edn, Europa Law Publishing, Groningen, 2012)
- L Kramer, EU Environmental Law, (7th edn, Sweet & Maxwell, London, 2011)
- M Lee, EU Environmental Law – Challenges, Change and Decision Making, (Hart Publishing, Oxford, 2005)
- S Wolf and N Stanley, Wolf and Stanley on Environmental Law, (6th edn, Routledge, 2014)
- Περιβάλλον και Δίκαιο (Τριμηνιαίο επιστημονικό περιοδικό, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα)
- Νόμος και Φύση (Ηλεκτρονικό περιοδικό - <http://www.nomosphysics.org.gr>)

Θα δίνεται συμπληρωματικό υλικό ανά εβδομάδα.

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Εβδομάδα / Week	Μαθησιακά Αποτελέσματα / Learning Outcomes	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες / Educational Activities	Υπολογιζόμενος χρόνος μελέτης (ώρες) / Estimated student work time (hours)
	Οι φοιτητές, αναμένεται να μπορούν να:	Θα δίνεται συμπληρωματικό υλικό ανά εβδομάδα.	
1	<p>Θέμα: ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ / ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> Αναλύουν τα βασικά γνωρίσματα της κάθε περιόδου της ιστορικής εξέλιξης της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κατανοούν την συμβολή, την σημασία και το περιεχόμενο των Προγραμμάτων Δράσης για το Περιβάλλον (ΠΔΠ). Αντιλαμβάνονται την σημασία ύπαρξης αυτοτελούς νομικής βάσης που να στοχεύει στην προστασία του περιβάλλοντος. Εντοπίζουν τα βασικά άρθρα της Συνθήκης για την Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) στα οποία θεμελιώνεται η περιβαλλοντική πολιτική. Κατανοούν τα εισαγωγικά στοιχεία των θεμελιωδών στόχων και αρχών της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. 	<ul style="list-style-type: none"> Εξοικείωση με τον οδηγό μελέτης Μελέτη βιβλιογραφίας <ul style="list-style-type: none"> Ε Κουτούπα - Ρεγκάκου, Δίκαιο του Περιβάλλοντος, (Γ' Έκδοση Επαυξημένη, Εκδόσεις Σακκουλα Α.Ε., Αθήνα, 2008) σελ. 1-6, 36-40, Ι Α Κυριτσάκη, Το δικαίωμα στο περιβάλλον - Υπό το πρίσμα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (Εκδόσεις Σακκουλα Α.Ε, Αθήνα, 2010) σελ 45-54 Επίλυση ασκήσεων Ανακοίνωση της 1^{ης} εργασίας 	<ul style="list-style-type: none"> 14 ώρες μελέτης. 2 ώρες επίλυση ασκήσεων 2 ώρες εκπόνηση της 1^{ης} εργασίας
2	<p>Θέμα: ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> Αντιλαμβάνονται το περιεχόμενο των βασικών στόχων της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ένωσης. Κατανοούν τη σημασία και το περιεχόμενο των θεμελιωδών αρχών της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ένωσης. Αναλύουν αποφάσεις του ΔΕΕ οι οποίες εξετάζουν και ερμηνεύουν το περιεχόμενο των θεμελιωδών αρχών της 	<ul style="list-style-type: none"> Μελέτη βιβλιογραφίας <ul style="list-style-type: none"> Ι Α Κυριτσάκη, Το δικαίωμα στο περιβάλλον - Υπό το πρίσμα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (Εκδόσεις Σακκουλα Α.Ε, Αθήνα, 2010) 54-81 Β Καραγεώργου, Η αειφόρος ανάπτυξη ως βάση της σύγχρονης περιβαλλοντικής πολιτικής – Βασικοί άξονες και εργαλεία με βάση τα νέα δεδομένα, Περιβάλλον και Δίκαιο (Περιοδικό, Νομική Βιβλιοθήκη 2004/329) 	<ul style="list-style-type: none"> 14 ώρες μελέτης 2 ώρες επίλυση ασκήσεων 4 ώρες εκπόνηση της 1^{ης} εργασίας

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Εβδομάδα / Week	Μαθησιακά Αποτελέσματα / Learning Outcomes	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες / Educational Activities	Υπολογιζόμενος χρόνος μελέτης (ώρες) / Estimated student work time (hours)
	<p>περιβαλλοντικής πολιτικής της Ένωσης</p> <ul style="list-style-type: none"> Αξιολογούν τις βασικές παραμέτρους της περιβαλλοντικής πολιτικής οι οποίες απαριθμούνται στο Άρθρο 191(3) ΣΛΕΕ. 	<ul style="list-style-type: none"> Επίλυση ασκήσεων Εκπόνηση της 1^{ης} εργασίας 	
3	<p>Θέμα: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ</p> <ul style="list-style-type: none"> Κατανοούν τη σημασία ύπαρξης περιβαλλοντικής ευθύνης στην Ευρωπαϊκή έννομη τάξη. Αντιλαμβάνονται τη σημασία και το περιεχόμενο της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» στην οποία στηρίζεται η Οδηγία. Αντιλαμβάνονται το περιεχόμενο των όρων «περιβαλλοντική ζημία» και «ζημία» όπως αυτοί ορίζονται στο κείμενο της Οδηγίας. Δίνουν πρακτικά παραδείγματα δραστηριοτήτων οι οποίες εμπίπτουν στις «επαγγελματικές δραστηριότητες» στο Παράρτημα ΙΙΙ. Διακρίνουν τους δύο άξονες προστασίας από περιβαλλοντική ζημία. Απαριθμούν πρακτικά μέτρα αποκατάστασης τα οποία εμπίπτουν στις κατηγορίες «πρωτογενούς αποκατάστασης», «συμπληρωματικής αποκατάστασης» και «αντισταθμιστικής αποκατάστασης». Εφαρμόζουν τις διατάξεις της Οδηγίας σε πρακτικές ασκήσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> Μελέτη βιβλιογραφίας <ul style="list-style-type: none"> Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου και άλλοι (εκδ), Η προστασία του περιβάλλοντος στο δίκαιο και στην πράξη, (Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008) σελ. 59-69 Ε Κουτούπα Ρεγκάκου, Η Οδηγία 2004/35 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη (Περιοδικό Νόμος και Φύση, Νοέμβριος 2009 http://www.nomosphysis.org.gr/articles.php?artid=3970&lang=1&catid=1) Κρεμλής Γ., “Η Οδηγία 2004/35/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημίας”, Περιβάλλον και Δίκαιο (Περιοδικό, Νομική Βιβλιοθήκη 3/2005, σ. 384-388) Επίλυση ασκήσεων Εκπόνηση της 1^{ης} εργασίας Διεξαγωγή της 1^{ης} ΟΣΣ 	<ul style="list-style-type: none"> 14 ώρες μελέτης 2 ώρες επίλυση ασκήσεων 4 ώρες συμμετοχής στην 1^η ΟΣΣ 8 ώρες εκπόνηση της 1^{ης} εργασίας
4	<p>Θέμα: ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ</p>	<ul style="list-style-type: none"> Μελέτη βιβλιογραφίας 	<ul style="list-style-type: none"> 14 ώρες μελέτης

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Εβδομάδα / Week	Μαθησιακά Αποτελέσματα / Learning Outcomes	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες / Educational Activities	Υπολογιζόμενος χρόνος μελέτης (ώρες) / Estimated student work time (hours)
	<p>ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ</p> <ul style="list-style-type: none"> Αντιλαμβάνονται τη σημασία της Σύμβασης του Άρχους για την Ενωσιακή έννομη τάξη. Αναγνωρίζουν τη σημασία ύπαρξης δυνατότητας πρόσβασης του κοινού σε πληροφορίες που σχετίζονται με θέματα περιβάλλοντος. Κατανοούν την διαδικασία που εισαγάγει η Οδηγία για την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες κατόπιν αίτησης. Αντιλαμβάνονται το περιεχόμενο του όρου «περιβαλλοντική πληροφορία» όπως αυτός αναγράφεται στο κείμενο της Οδηγίας και έχει περαιτέρω διαμορφωθεί από σχετική νομολογία του ΔΕΕ. Εφαρμόζουν τις διατάξεις της Οδηγίας σε πρακτικές ασκήσεις 	<ul style="list-style-type: none"> Ι Α Κυριτσάκη, Το δικαίωμα στο περιβάλλον - Υπό το πρίσμα του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (Εκδόσεις Σακκουλα Α.Ε, Αθήνα, 2010) 39-44 Β. Καραγέωργου, Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά ζητήματα υπό το πρίσμα της επιρροής της Σύμβασης Άρχους και της πρόσφατης νομολογίας του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (Περιοδικό: Περιβάλλον και Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη 2/2013) <ul style="list-style-type: none"> Επίλυση ασκήσεων Εκπόνηση της 1ης εργασίας 	<ul style="list-style-type: none"> 2 ώρες επίλυση ασκήσεων 10 ώρες εκπόνηση της 1ης εργασίας
5		<p>1η ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ Επίλυση ασκήσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> 14 ώρες μελέτης 2 ώρες επίλυση ασκήσεων 10 ώρες εκπόνησης της 1ης εργασίας
6	<p>Θέμα: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΩΝ</p> <ul style="list-style-type: none"> Αναγνωρίζουν το βασικό ρόλο της αρχής της αειφορίας στα πλαίσια της προστασίας των υδάτων. Αντιλαμβάνονται το μοντέλο διαχείρισης των υδάτων που εισαγάγει η Οδηγία 2000/60/ΕΚ σε επίπεδο «λεκάνης απορροής ποταμού». Γνωρίζουν τους ποιοτικούς στόχους που θέτει η Οδηγία για την επίτευξη της «καλής κατάστασης» των υδάτων και την σειρά επιτρεπόμενων αποκλίσεων και 	<ul style="list-style-type: none"> Μελέτη βιβλιογραφίας Ε Κουτούπα - Ρεγκάκου, Δίκαιο του Περιβάλλοντος, (Γ' Έκδοση Επαυξημένη, Εκδόσεις Σακκουλα Α.Ε., Αθήνα, 2008) σελ. 199-206, 219-229 Β. Καραγέωργου, Η οδηγία πλαίσιο για το νερό, Ένας σημαντικός σταθμός για το Ευρωπαϊκό δίκαιο περιβάλλοντος, Ηλεκτρονικό περιοδικό, Νόμος και Φύση, (www.nomosphysis.org.gr) Αύγουστος 2003 	<ul style="list-style-type: none"> 14 ώρες μελέτης 4 ώρες επίλυση ασκήσεων 2 ώρες συμμετοχής στην 1η τηλεσυνάντηση. 10 ώρες εκπόνηση της 1ης εργασίας

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Εβδομάδα / Week	Μαθησιακά Αποτελέσματα / Learning Outcomes	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες / Educational Activities	Υπολογιζόμενος χρόνος μελέτης (ώρες) / Estimated student work time (hours)
	<p>εξαιρέσεων όταν η επίτευξη της δεν είναι εφικτή.</p> <ul style="list-style-type: none"> Γνωρίζουν τη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ που ερμηνεύει τις διατάξεις της Οδηγίας. Εφαρμόζουν τις διατάξεις της Οδηγίας σε πρακτικές ασκήσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> Επίλυση ασκήσεων Εκπόνηση της 1^{ης} εργασίας Διεξαγωγή της 1^{ης} τηλεσυνάντησης 	
7	<p>Θέμα: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ - ΜΕΡΟΣ Α΄</p> <ul style="list-style-type: none"> Αντιλαμβάνονται το μοντέλο εκτίμησης και διαχείρισης της ποιότητας του ατμοσφαιρικού αέρα που εισαγάγει η Οδηγία Πλαίσιο 2008/50/ΕΚ. Κατανοούν το περιεχόμενο των όρων «οριακή τιμή», «περιθώριο ανοχής», «τιμή στόχος» και «όριο συναγερμού» όπως αυτοί ορίζονται στο κείμενο της Οδηγίας. Γνωρίζουν πότε λαμβάνονται υποχρεωτικά σχέδια μακροπρόθεσμης και πότε σχέδια βραχυπρόθεσμης δράσης. Γνωρίζουν τη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ που ερμηνεύει τις διατάξεις της Οδηγίας. 	<ul style="list-style-type: none"> Μελέτη βιβλιογραφίας <ul style="list-style-type: none"> Ε Κουτούπα - Ρεγκάκου, Δίκαιο του Περιβάλλοντος, (Γ΄ Έκδοση Επαυξημένη, Εκδόσεις Σακκουλα Α.Ε., Αθήνα, 2008) σελ. 179-187 (μέχρι το ε΄ - προσοχή στο σύγγραμμα αυτό δεν γίνεται αναφορά στην Οδηγία 2008/50). Παναγούλιας, «Υπόθ. C-237/2007 απόφ. της 25.7.2008 Dieter Janeczek κατά Freistaat Bayern» Περιοδικό Περιβάλλον & Δίκαιο, Τεύχος 1/2009. Επίλυση ασκήσεων Υποβολή της 1^{ης} εργασίας 	<ul style="list-style-type: none"> 12 ώρες μελέτης 4 ώρες επίλυση ασκήσεων 12 ώρες εκπόνηση της 1^{ης} εργασίας
8	<p>Θέμα: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑΣ - ΜΕΡΟΣ Β΄</p> <ul style="list-style-type: none"> Αντιλαμβάνονται τη σημασία, αρχικά, της μείωσης και, μετέπειτα, της ολικής εξάλειψης παραγόμενων ρύπων και το ρόλο της νομοθεσίας σε Ευρωπαϊκό επίπεδο για το σκοπό αυτό. Γνωρίζουν το περιεχόμενο των τριών ευέλικτων μηχανισμών του Πρωτοκόλλου του Κιότο. Αναγνωρίζουν το βασικό ρόλο της αρχής της αντιστάθμισης στα πλαίσια της Οδηγίας 2003/87/ΕΚ 	<ul style="list-style-type: none"> Μελέτη βιβλιογραφίας <ul style="list-style-type: none"> Ε Κουτούπα - Ρεγκάκου, Δίκαιο του Περιβάλλοντος, (Γ΄ Έκδοση Επαυξημένη, Εκδόσεις Σακκουλα Α.Ε., Αθήνα, 2008) σελ. 189-194 Α. Γιωτοπούλου – Μαραγκοπούλου και άλλοι (εκδ), Η προστασία του περιβάλλοντος στο δίκαιο και στην πράξη, (Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2008) σελ.103-124 Κ Βογιατζής, «Περιβαλλοντικός συγκοινωνιακός 	<ul style="list-style-type: none"> 16 ώρες μελέτης 2 ώρες επίλυση ασκήσεων 10 ώρες εκπόνηση της 2^{ης} εργασίας

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Εβδομάδα / Week	Μαθησιακά Αποτελέσματα / Learning Outcomes	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες / Educational Activities	Υπολογιζόμενος χρόνος μελέτης (ώρες) / Estimated student work time (hours)
	<p>για τη θέσπιση συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών.</p> <ul style="list-style-type: none"> Γνωρίζουν τη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ που ερμηνεύει τις διατάξεις των Οδηγιών 2003/87/ΕΚ, 2002/30/ΕΚ και 2002/49/ΕΚ. 	<p>θόρυβος το μεθοδολογικό πλαίσιο αξιολόγησης στα πλαίσια της 2002/49/ΕΚ και του προγράμματος «Cnossos-EU», Περιοδικό Νόμος & Φύση, Νοέμβριος 2011</p> <ul style="list-style-type: none"> Επίλυση ασκήσεων Ανακοίνωση της 2^{ης} εργασίας 	
9	<p>Θέμα: ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ</p> <ul style="list-style-type: none"> Αναγνωρίζουν το βασικό ρόλο της αρχής της ιεράρχησης στα πλαίσια της διαχείρισης των αποβλήτων σε Ενωσιακό επίπεδο. Γνωρίζουν το ευρύτερο Ενωσιακό νομικό πλαίσιο για την διαχείριση των αποβλήτων. Κατανοούν το περιεχόμενο του όρου «απόβλητο» όπως αυτός ορίζεται στο κείμενο της Οδηγίας και αποσαφηνίζεται από σχετική νομολογία του ΔΕΕ. Αντιλαμβάνονται το διαχωρισμό μεταξύ «αποβλήτων» και «υποπροϊόντων». Αντιλαμβάνονται πότε ένα απόβλητο θεωρείται ότι έχει «αποχαρακτηρισθεί». Γνωρίζουν τη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ που ερμηνεύει τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/98/ΕΚ Κατανοούν τις υποχρεώσεις των κρατών μελών αλλά και των επιχειρήσεων στη διαχείριση αποβλήτων. 	<ul style="list-style-type: none"> Μελέτη βιβλιογραφίας <ul style="list-style-type: none"> Ε Κουτούπα - Ρεγκάκου, Δίκαιο του Περιβάλλοντος, (Γ' Έκδοση Επαιξημένη, Εκδόσεις Σακκουλα Α.Ε., Αθήνα, 2008) σελ. 241-249, 268-269 (περιληπτικά), 277-284 (περιληπτικά), 288-292 (περιληπτικά) Αγγελική Καλλία – Αντωνίου, «Το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο διαχείρισης αποβλήτων και η εφαρμογή του στην Ελλάδα», Περιοδικό Περιβάλλον & Δίκαιο, 4/2009, σελ.662-676 (665-670: ύλη μαθήματος, λοιπές σελίδες: περιληπτικά), Νομική Βιβλιοθήκη Επίλυση ασκήσεων Εκπόνηση της 2^{ης} εργασίας 	<ul style="list-style-type: none"> 16 ώρες μελέτης 2 ώρες επίλυση ασκήσεων 14 ώρες εκπόνηση της 2^{ης} εργασίας
10		<p>2^η ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ Επίλυση ασκήσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> 14 ώρες μελέτης 2 ώρες επίλυση ασκήσεων

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Εβδομάδα / Week	Μαθησιακά Αποτελέσματα / Learning Outcomes	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες / Educational Activities	Υπολογιζόμενος χρόνος μελέτης (ώρες) / Estimated student work time (hours)
	Εκπόνηση της 2^{ης} εργασίας Διεξαγωγή της 2^{ης} τηλεσυνάντησης		<ul style="list-style-type: none"> • 2 ώρες συμμετοχής στην 2η τηλεσυνάντηση • 15 ώρες εκπόνηση της 2^{ης} εργασίας
11	<p>Θέμα: ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αντιλαμβάνονται τη σημασία ύπαρξης συστηματικών διαδικασιών παρακολούθησης δραστηριοτήτων εξερεύνησης και παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου σε υπεράκτιες εργασίες για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας. • Κατανοούν το περιεχόμενο της Έκθεσης Περί Μεγάλων Κινδύνων και του Εσωτερικού Σχεδίου Αντιμετώπισης Καταστάσεων Έκτακτης Ανάγκης. • Αναγνωρίζουν το ρόλο της Ομάδας Αρχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση που είναι αρμόδιες για την Υπεράκτια Εκμετάλλευση Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου (EUOAG). 	<ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη βιβλιογραφίας – ΥΠΟ ΕΚΔΟΣΗ • Επίλυση ασκήσεων • Υποβολή της 2^{ης} εργασίας 	<ul style="list-style-type: none"> • 15 ώρες μελέτης • 2 ώρες επίλυση ασκήσεων • 15 ώρες εκπόνηση της 2^{ης} εργασίας
12	<p>Θέμα: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΑΓΟΡΑ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναγνωρίζουν τη θεμελιώδη σημασία της περιβαλλοντικής προστασίας και τότε αυτή δύναται να αποτελέσει θεμιτό περιορισμό στην ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών. • Γνωρίζουν το περιεχόμενο των Άρθρων 34 -36 ΣΛΕΕ. • Αντιλαμβάνονται πως περιβαλλοντικά μέτρα δυνατόν να θεωρηθούν μέτρα «ισοδυνάμου αποτελέσματος». • Κατανοούν το περιεχόμενο της απόφασης ΔΕΕ C 120/78 - Rewe-Zentral AG v Bundesmonopolverwaltung für Branntwein. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη βιβλιογραφίας <ul style="list-style-type: none"> ○ Χ Αθανασοπούλου, «Βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και προστασία του περιβάλλοντος: Σύγχρονες τάσεις της θεωρίας και της νομολογίας στην Ελληνική και Ευρωπαϊκή έννομη τάξη» Περιοδικό Νόμος και Φύση, Μάρτιος 2008 (Μόνο το 2ο μέρος - ΙΙ. Η σύγχρονη προσέγγιση της αειφόρου ανάπτυξης στην ευρωπαϊκή έννομη τάξη) ○ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Η ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων Οδηγός για την εφαρμογή των διατάξεων της Συνθήκης που διέπουν την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων. ○ Ι Καράκωστας, Περιβάλλον & Δίκαιο - Δίκαιο 	<ul style="list-style-type: none"> • 15 ώρες μελέτης • 2 ώρες επίλυση ασκήσεων

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΕΛΕΤΗΣ

Εβδομάδα / Week	Μαθησιακά Αποτελέσματα / Learning Outcomes	Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες / Educational Activities	Υπολογιζόμενος χρόνος μελέτης (ώρες) / Estimated student work time (hours)
		<p>διαχείρισης και προστασίας των περιβαλλοντικών αγαθών, (3η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011) σελ. 49-50</p> <ul style="list-style-type: none"> • Επίλυση ασκήσεων 	
13	<p>Θέμα: ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αντιλαμβάνονται τις υποχρεώσεις των κρατών μελών της Ένωσης για ορθή μεταφορά Οδηγιών περιβαλλοντικής πολιτικής τόσο ελάχιστης όσο και μέγιστης εναρμόνισης. • Γνωρίζουν τη λειτουργία του Άρθρου 258 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). • Κατανοούν τη σημασία και το περιεχόμενο του δικαιώματος αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. • Κατανοούν τη λειτουργία του Άρθρου 267 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). • Γνωρίζουν τους μηχανισμούς ελέγχου ορθής εφαρμογής σε εθνικό επίπεδο τόσο στη Κύπρο όσο και στην Ελλάδα 	<ul style="list-style-type: none"> • Μελέτη βιβλιογραφίας <ul style="list-style-type: none"> ○ Α. Καλλία Αντωνίου, «Η Εφαρμογή του Διεθνούς και Ευρωπαϊκού δικαίου Περιβάλλοντος στην Ελλάδα - Θεσμικό Πλαίσιο για την Αειφόρο Ανάπτυξη» σελ.132 – 143 (141-143 περιληπτικά) ○ Ι Καράκωστας, Περιβάλλον & Δίκαιο - Δίκαιο διαχείρισης και προστασίας των περιβαλλοντικών αγαθών, (3η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2011) σελ.46-49, 50-55 • Επίλυση ασκήσεων • Διεξαγωγή της 2^{ης} ΟΣΣ 	<ul style="list-style-type: none"> • 15 ώρες μελέτης • 4 ώρες επίλυση ασκήσεων • 4 ώρες συμμετοχής στην 2η ΟΣΣ
14		<p>3^η ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ Επίλυση ασκήσεων</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 14 ώρες μελέτης • 2 ώρες επίλυση ασκήσεων
15		<p>ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 30 ώρες προετοιμασίας για τελική εξέταση
16		<p>ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΤΕΛΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • 27 ώρες προετοιμασίας για τελική εξέταση • 3 ώρες συμμετοχής στην τελική εξέταση
Σύνολο			~375 – ~450 ώρες

* Κατά την διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους, συμπεριλαμβάνονται και 2 εβδομάδες για τις διακοπές των Χριστουγέννων και 2 εβδομάδες για τις Διακοπές του Πάσχα, οι οποίες δεν υπολογίζονται μέσα στις εβδομάδες διαβάσματος. Το ακαδημαϊκό έτος είναι συνολικά 36 εβδομάδες, εκ των οποίων μόνο οι 32 εβδομάδες συμπεριλαμβάνονται στο διάβασμα του φοιτητή. Το ακαδημαϊκό εξάμηνο είναι συνολικά 18 εβδομάδες, εκ των οποίων μόνο οι 16 εβδομάδες συμπεριλαμβάνονται στο διάβασμα του φοιτητή.